

Peter Cuijpers

Elia

Een mens van gelijke natuur als wij

‘Hij zei: Ik heb mij zeer voor de HEERE, de God van de legermachten, ingezet. De Israëlieten hebben immers Uw verbond verlaten, Uw altaren omvergehaald en Uw profeten met het zwaard gedood. Ik alleen ben overgebleven, en zij staan mij naar het leven om het mij te benemen.’

1 Koningen 19:1-18

Van Elia wordt gezegd dat hij een rechtvaardige was; en een mens van gelijke natuur als wij (Jak. 5:16-17). Dit zien we duidelijk geïllustreerd in 1 Koningen 19. Na de overwinning op de Karmel (1 Kon. 18), kreeg Elia te maken met een tegenstander van formaat: Izebel, de vrouw van koning Achab. De vierhonderdvijftig profeten die Elia op de Karmel had laten doden, waren háár profeten; en neem maar aan dat ze razend was! Meteen stuurde ze dan ook een bode naar Elia om hem het oordeel aan te kondigen: *De goden mogen zó en nog erger met mij doen, als ik morgen om deze tijd uw leven niet zal maken als het leven van één van hen* (1 Kon. 19:2).

In plaats dat Elia op de knieën ging en zich sterkte in de HEERE, de God van de legermachten (vs. 10a), nam hij de benen, en vluchtte hij voor zijn leven. Elia's oog was niet langer gericht op de HEERE, maar op Izebel. De gevolgen hiervan konden niet uitblijven. Hij werd bevreesd, hij vluchtte en zocht de eenzaamheid op (vs. 3); hij was uitgeput, moedeloos en depressief (vs. 4). Vandaag noemen we dit een burn-out. Elia was opgebrand en uitgeteld!

Dit is tot onze waarschuwing geschreven. Als het om het gebed en de geestelijke strijd op de Karmel gaat, mogen we een voorbeeld nemen aan Elia, maar hier worden we gewaarschuwd om niet dezelfde fout te maken als Elia. Na een grote geestelijke overwinning zijn we vaak euforisch; vermoeid van de strijd, maar

zelfvoldaan. Maar juist op dit soort momenten, als we de wapenrusting van God aan de kapstok hebben gehangen, valt de vijand aan.

Beklagen en aanklagen

Het is bemoedigend dat God Zijn dienstknechten niet laat vallen. Nadat Elia de woestijn in was gevlucht, waren het niet de raven die de HEERE zond om hem te onderhouden (1 Kon. 17:6), ook niet een weduwe (1 Kon. 17:9); maar een engel werd door de HEERE gezonden om hem te voorzien van voedsel en water (vs. 5-7). Uitgerust en versterkt door het voedsel, verliet Elia zijn bremstruik. Veertig dagen en veertig nachten duurde zijn voettocht, totdat hij aankwam bij de berg van God, de Horeb (vs. 8). Daar overnachtte hij in een grot, en kwam het woord van de HEERE tot hem: *Wat doet u hier, Elia?* (vs. 9).

Elia nam een slachtofferrol aan en ging zich beklagen: *'Ik heb mij zeer voor de HEERE, de God van de legermachten, ingezet, maar moet U eens zien wat de Israëlieten allemaal gedaan hebben: Uw verbond hebben ze verlaten, Uw altaren hebben ze omvergehaald en Uw profeten hebben ze met het zwaard gedood. Ik alleen ben overgebleven, en zij staan mij naar het leven om het mij te benemen'* (vs. 10). Dat we onszelf gaan beklagen is niet zo vreemd, maar het volk van God aanklagen is een ander verhaal. Mozes maakte ooit dezelfde fout als Elia, en dat kostte hem de intocht in het beloofde land (vgl. Num. 20:19vv).

Het suizen van een zachte stilte

Nadat God Elia's klacht geduldig had aangehoord, zei Hij dat Elia naar buiten moest gaan. Hij moest op de berg gaan staan, voor het aangezicht van de HEERE. Vervolgens openbaarde de HEERE Zich aan Elia in het karakter waarin Hij nu gekend wilde worden. Zó wilde Hij ook vertegenwoordigd worden door Zijn dienaar. De HEERE openbaarde Zich in een grote sterke wind, die bergen spleet en rotsen in stukken brak, in een aardbeving en in het vuur. Maar in al die drie vernietigende natuurelementen was de HEERE niet aanwezig. Na het vuur kwam het suizen van een zachte stilte. Dáár, in het suizen van de zachte stilte, was Hij aanwezig (vs. 11-12).

Dit laatste maakte op Elia zoveel indruk, dat hij zijn gezicht met zijn mantel omwikkelde, naar buiten ging, en in de ingang van de grot bleef staan (vs. 13). Wat wilde God Elia hiermee duidelijk maken? Elia verlangde van God dat Hij de ontrouwe Israëlieten moest aanpakken. De zweep erover, ze hadden het verdiend!

God dacht daar echter anders over: ‘Niet de zweep, Elia; in genade, in het suizen van een zachte stilte, zal Ik Mij aan de Israëlieten openbaren.’

Zalf Elisa in uw plaats

Had Elia de boodschap begrepen? Kennelijk niet! Of zinde hem de genadeboodschap niet, zoals dat ook het geval was bij Jona? Want toen de HEERE hem voor de tweede keer vroeg wat hij hier deed, gaf hij hetzelfde antwoord (vgl. vs. 10 en 14). Wat was Gods antwoord hierop? *‘Ga heen, keer terug op uw weg (...) En Elisa, de zoon van Safat, uit Abel-Mehola, moet u tot profeet zalven in uw plaats’* (vs. 15-16). Een andere profeet in zijn plaats! Zijn profetische dienst zat erop. Maar voordat Elia zijn plaatsvervanger moest gaan zalven, maakte de HEERE hem duidelijk dat hij zich had vergist: ‘Elia, je denkt dat jij de enig overgeblevene Israëliet bent die Mij trouw is gebleven? Je vergist je! In Israël zijn er nog zeventuizend die Ik heb overgelaten. Ook zij hebben hun knieën niet gebogen voor de Baäl, en zijn mond hebben zij niet gekust’ (vs. 18). Hoe groot het verval ook is, God zorgt dat er altijd een overblijfsel is naar de verkiezing van de genade (vgl. Rom. 11:2-4).

Wat zal er in Elia zijn omgegaan na deze confrontatie met de HEERE en met zichzelf? De Schrift zwijgt hierover! Elia ging weg en in gehoorzaamheid deed hij wat de HEERE hem had opgedragen: hij wierp zijn profetenmantel naar Elisa (vs. 19). Elia was een mens van gelijke natuur als wij. Bij Elia was het: *‘Zalf Elisa in uw plaats’*; bij Mozes: *‘Neem Jozua bij u’*. Of we nu Elia, Mozes, David of Salomo als voorbeeld nemen, zij allen waren onvolmaakte dienstknechten; mensen van gelijke natuur als wij. Er is maar één Mens, één Dienstknecht volmaakt, en dat is de Mens met een hoofdletter: Christus Jezus. Hij heeft *het werk voleindigd dat de Vader Hem te doen gegeven had’* (Joh. 17:4).

De leerschool van God

We zitten allemaal in de leerschool van God. Toen de Samaritanen weigerden de Heere Jezus te ontvangen, wilden Jakobus en Johannes vuur uit de hemel afroepen om hen te verteren, *zoals ook Elia had gedaan*. Wat was het antwoord van de Leermeester? *‘Hij keerde Zich om en bestrafte hen en zei: U weet niet van welke geest u bent. Want de Zoon des mensen is niet gekomen om zielen van mensen te verderven maar te behouden’* (Luk. 9:51-56). Bij de roeping van de twaalf discipelen gaf de Heer Jakobus en Johannes de naam Boanerges, d.i. zonen van de donder (Mark. 3:17b). Dit zegt iets over hun karakter. Johannes wordt later de apostel van

de liefde genoemd. Hij had zich in de hand van de Pottenbakker laten vormen tot een bruikbaar vat. Niemand kan zich verschuilen achter zijn karakter, ook Elia niet! De HEERE had zich aan Elia geopenbaard in het suizen van een zachte stilte. Zinnebeeldig kreeg hij dezelfde boodschap als Jakobus en Johannes: *'U weet niet van welke geest u bent.'* In tegenstelling tot Jakobus en Johannes, liet hij zich *niet* vormen in de hand van de Pottenbakker; hij bleef bij zijn eerdergenoemde uitspraak! In dat geval bleef er voor de HEERE maar één ding over: *'Zalf Elisa in uw plaats.'*

Het is niet aan ons om over Elia te oordelen. Alles wat tevoren geschreven is, is niet om over anderen te oordelen. Het is geschreven tot onze lering, opdat wij door de volharding en door de vertroosting van de Schriften de hoop hebben (Rom. 15:4). Waar zouden we zijn als God ons niet zou bijstaan en versterken in tijden waarin we evenals Elia in de problemen zitten, en we er helemaal alleen voor staan? Hij heeft medelijden met onze zwakheden (Hebr. 4:16), en Hij geeft grotere genade (Jak. 4:6). Nu zijn er meerdere lessen te trekken uit deze geschiedenis¹, maar één van de lessen is deze: God neemt het nauw met onze bediening voor Hem (vgl. Kol. 4:17).

¹ Oude sporen; De profeet Elia en zijn opvolger;
<https://www.oudesporen.nl/Download/OS2171.pdf>